

שע א ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבמוסדות "מקור חיים"
 בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א
 בית הכנסת "זכור לאברהם" פיצ'וטו רחוב מפרץ שלמה 100, קרית שרת חולון

גליון מס' 285

ערש"ק פרשת "ראה" כו' באב תשע"א

"דגים שבים רועדים!"

אבד אך גם כבוד

זה היה לפני מספר ימים. ישבנו על הארץ וקוננו על חורבן בית המקדש. בכינו וביקשנו, התפללנו והתחננו שנוכה לראות בבנין בית הבחירה, שנוכה שהשכינה הקדושה תחזור מגלותה הממושכת ותקום מעפרה. בואו ולא נשכח על מה נחרב הבית, על העוון הנורא של שנאת חינוס ופגיעה בכבוד השני, צרות העין והעדר האהבה. כל נשכח את המוטל עליו - להרבות אהבה ואחוה בעם ישראל, לסלק מתוכינו כל קנאה, שנאה ותחרות ולראות רק טוב בכל יהודי ויהודי. זכינו לתורה נפלאה. תורה שבכל צעד ושעל מלמדת אותנו מידות טובות מה הן, מורה לנו כיצד לנהוג ואיך להתנהג ומדריכה אותנו כיצד לחוס ולהזהר בכבודו של כל נברא. גם בפרשתנו אנו מוצאים לימוד נפלא אשר בכוחו לאלפינו כבוד הבריות מהו. עם ישראל היו אמורים להכנס לארץ ישראל - ארץ הקודש. בארץ היו שבעה עמים מושחתים עד יסוד, מופקרים וחצופים, עזי פנים ורשעים עד שקיומם עלי אדמות, הייה סכנה לכל האנושות כולה ובפרט לעם ישראל אשר מתחנך למידות טובות ודרך ארץ, קדושה וטהרה, תורה ומצוות. מיד יצא הצו מאת בורא כל העולמים: "כל נשמה לא תחיו", כל אדם שהשתייך לאחד משבע האומות - אחת דתו למות, זהו רצון ה' ללא עוררין! אך אם זאת מצוה אותנו תורתנו הקדושה בפרשתנו: "אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגויים אשר אתם יורשים אותם את אלוהיהם על ההרים הרמים ועל הגבעות ותחת כל עץ רענן" - התורה הקדושה מצוה אותנו להחרים את כל המקומות ולאבד את כל האילנות בהם עבדו אותם הגויים עבודה זרה. וכל כך למה? בילקוט שמעוני מובא הטעם: מפני שאותם מקומות ואותם עצים, מזכירים את גנותו של האדם החוטא בהם. בואו ונבין במי אנו עוסקים כאן ובמי מדובר? על שבעה עממים מושחתים ורשעים אשר עליהם נאמר: "לא תחיה כל נשמה" - שמצוה לאבדם ואין להם כל זכות קיום בעולם. וגם על כבודם הגנה התורה לסלק ולכסות את גנותם. והנה למוסר תורתנו הקדושה, אין גבול ומעצור, כי שמא תאמר: מפני שאותם שבעה עממים מורדים בה', לכן עושים בהם נקמה ומלחמת חורמה, כפי שנהוג בעולם שמשמידים מורדים, באים חז"ל הקדושים ומגלים לנו שאין המטרה לנקום, גם על אותם מורדים ורשעים רחמנותו של הקב"ה ישתבח שמו לעד כל כך גדולה עד שחס על כבודם, שאפילו לאחר שנים שכבר אין זכר מהם ועצמותיהם נרקבו מכבר, בכל זאת צריך לאבד את כל המקומות והאילנות שלהם, כדי שלא יזכירו: "כאן עבדו שבעה העממים עבודה זרה", וילעגו על כך. ומסיים הילקוט שמעוני: "והלא קל וחומר - אם חס הקב"ה על כבודם של רשעים, קל וחומר על כבודם של צדיקים". ומעשה מופלא סיפר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א בספר "ברכי נפשי" היכול ללמדנו עד כמה מדקדקים בשמים בענין כבוד הבריות ובפרט שהדבר נוגע לכבודם של חכמים וצדיקים. מעשה באדם שסבל ממכת עכברים בביתו. ומדברים רבים ומגוונים הוזמנו אך ההצלחה מהם והלאה. הדבר הפך לסיוט וגרם צער רב למתגוררים בבית. לבסוף כנסיון אחרון, החליט בעל הבית להזמין מדביר מקצועי מאין כמוהו. המדביר נכנס לעבודה ותוך כדי עבודה סיפר שיש לו שכן ברעננה, שמקפיד על אדם שגר בבני ברק. השכן המתגורר ברעננה כיהן כר"מ בישיבה פלונית ובבוקר לא בהיר אחד, הגיע אליו מנהל הישיבה ומסר לידו מכתב פיטורין ללא כל הסבר וללא שתהיה סיבה לפטר את אותו המשגיח. פניו של בעל הבית חוורו כסיד למשמע הדברים, שכן כל התנאים מורים שאותו מנהל ישיבה זה לא אחר מאשר הוא עצמו. עתה התגלתה התעלומה, בשל מי ומה אותה מרה. הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א יעץ לאותו מנהל שיסע אל הר"מ שהוא ברעננה ויספר לו מה קורה בביתו ואף יאמר לו שהוא בטוח שזו הסיבה שהעכברים הגיעו דווקא אלינו... אחים ואחיות יקרים, יש לנו אבא נפלא בשמים וכל אבא רוצה לראות שבניו ובנותיו הולכים בדרך התורה והמצוות, אהבים ועוזרים אחד לשני, מפרגנים ותומכים איש ברעהו ומכבדים ומייקרים איש את אחיו, קל וחומר שאבינו שבשמים רוצה בזה, ואם נתחזק בדברים חשובים אלו, נוכה לישועה ולגאולה במהרה.

הרב שבדרון זצ"ל, סיפר שבעת ילדותו בפיתחו של חודש אלול כאשר "השתובב" כדרכם של ילדים, שמע לפתע את אימו קוראת לו וטענתה בפייה: "הרי דגים שבים רועדים (מאימת הדיו), אם כן כיצד אפשר לשחק ולהשתעשע?!". ככה הסתכלו בדורות הקודמים על ילדים ששיחקו בחודש אלול!!! איזה מבט אמיתי, איזו אמונה חושית! זמן מועט נותר לפני ראש השנה יום הדיו הגדול והנורא! זה הזמן להתעורר מכבלי השינה, זה הזמן להתאזר בעוז וגבורה! וכבר אמרו חז"ל הכל הולך אחרי החיתום! לחטוף ולחטוף עוד שיעור תורה, עוד התחשבות ועזרה לזולת, חשבון נפש על שעבר מבלי חלילה ליפול לזרועות היאוש כלל ועיקר. עלינו לדעת שאף פעם לא מאוחר וכמו שמסופר על אבי תנועת המוסר רבי ישראל סלנטר זצ"ל, שחלף לפנות בוקר ליד בית בו בקע אור וראה את הסנדלר עוסק במלאכתו, לאחר שברכו הרב לשלום ושאל למעשיו, הצביע הסנדלר על הנר הדולק ואמר: "כל עוד הנר דולק, אפשר עוד לתקן!". הלך משם רבי ישראל כשכולו זורח מאושר, "כל עוד הנר דולק", הדהדו המילים באוזניו, "אפשר עוד לתקן". נענה רבי ישראל ואמר: "כל עוד הנר" - נר ה' - נשמת האדם, דולקת, קיימת ונמצאת בקירבו, "אפשר עוד לתקן" - יכול הוא לתקן את מעשיו ולהטיב את דרכיו! יעזרו הקב"ה לחזור בתשובה שלמה ורצויה לפניו, ולזכות לגאולה השלמה במהרה!

זמני כניסת שבת ויציאת השבת

לרכנו תם	יציאת השבת	כניסת השבת	ת"א
20:25	19:49	18:53	ת"א
20:27	19:47	18:36	י"ם
20:25	19:50	18:43	ח'יפה

הפסרת השבוע:
 "ענייה סוערה"

מטעמים לשבת

"ופנית בבוקר והלכת לאהלך" (טז,ז)

כתב רבינו יצחק עראמה זצ"ל בספרו "עקידת יצחק". עיין ומצא, שבשום מקום לא נאמר על שבעה ימי הפסח שהם חג לה'. לשון זו מצינו אך ורק על שבעת ימי חג הסוכות, "וחגותם אותו חג לה' שבעת ימים בשנה", וביאורו, שהבדל יש בין חג הפסח לחג הסוכות. חג הפסח מציין את חירותינו ששיעבוד מצרים, ואילו חג הסוכות בא לציין את השתעבדותנו לבוראנו יתעלה. לפיכך, בחג פסח נאמר: "ופנית בבוקר והלכת לאהלך", למנוחה ומרגוע כבני חורין. אבל בחג הסוכות שוהים אנו שבעה ימים בסוכה, מסתופפים בצילא דמהימנותא, חוסים בצילו של מקום. איננו שבים בחג זה לאוהלינו, אלא מסתופפים בסוכה, בצל השכינה! (מעין השבוע)

תדבק", ולמה נשנו עוד הפעם בלשון רבים? - כי בזמנים רגילים אפשר לכל יחיד להיות ירא ה' ביחידות, בתוך ד' אמותיו, אבל בשנים של זעזועים, שהכפירה והמינות משתוללים בעולם, והעולם מוצף מסיתים ומדיחים, אז כוחו של היחיד הוא אפסי, ויש צורך בליכוד המחנה, וביצירת כוח של רבים כדי להתגונן ולהשיב מלחמה שעה, ולכן כשמדובר בנביאי השקר ומסיתים ומדיחים, חוזרת התורה על אותם הדברים בלשון רבים, לרמוז על איחוד הכוחות, כי זו היא העצה כנגד המסיתים והמדיחים, להתלכד כנגדם: "אותו תיראו ואת מצוותיו תשמורו ואתו תעבדו ובו תידבקו". (אמרי חן)

"ואת תרומת ידכם" (יב,ו)
אלו ביכורים (רש"י). אמר החידושי ה"ר"ם זצ"ל: יש להרים את כל הפעולות הנעשות בידים ולקדשם לשמים (כפי שאמרו חכמינו: "יקדשו ידי לעושיהם"). וזהו ענין הבכורים, שמקריבים את בכוריהם של הפירות הצומחים בעזרת עבודת כפים בשדה ובגן, לפני השם יתברך על המזבח. לפיכך נקרא חג מתן תורה בשם "יום הבכורים", לפי שרק על ידי התורה אפשר להגיע לידי כך, להרים ולקדש את כל פעולות האדם לשמים. (מעינה של תורה)

"אזורי ה' אלוהיכם תלכו ואותו תיראו... ואותו תעבדו ובו תדבקו" (יג,ה)
הרי אותם הדברים נאמרו בפרשה הקודמת, בלשון יחיד: "את ה' אלוהיך תירא אותו תעבד ובו

מזקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

נכנסו לעשיר אחד שמובטחים היו בו שיתן להם נדבה הגונה. קיבלם העשיר בסבר פנים יפות, הכניסם לטרקלין ושאל למטרת בואם. שחו לו את הענין, נכנסה בעשיר רוח סקרנות והחל לחקור מיהו הנצרך, השיב הרב: אין אנו יכולים לגלות, אדם חשוב שירד מנכסיו הוא, ומצוה עלינו להחזיק בו להקימו. הרהר העשיר ואמר: רבי, הריני מנדב עשרים וחמשה רובל לצדקה זו, ובלבד שיאמר לי לשם מי היא. העסקן תלה עיניו ברב, כמהסס ואומר עשרים וחמשה רובל אינם דבר של מה בכך. אולם הרב פסק את פסקו: אין אנו יכולים לגלות. ראה העשיר שהרב עומד בדעתו, המשיך ואמר: רבי, הריני נותן חמישים, ובלבד... הרב ממשיך ועומד בשלו, אני לא אגלה, כבודם של בריות יקר מאוד בעיני, ולא אמירנו בכל מחיר. רבי, הריני נותן מאה רובל! כאן פצה העסקן את פיו ופנה אל הרב: רבי, אולי נוכל לגלות שמו של פלוני, בתנאי שהלה יבטיח לנו בהבטחה גמורה שלא יגלה לשום אדם בשום פנים. הרי מאה רובל לפנינו! כמה טרחות נטרח, ועל כמה פתחים נחזר, עד שנאסוף סכום שכזה. רבי יצחק אלחנן אינו זו מדעתו, ופנה שוב לעשיר: אל תפציר בנו, אף אם תתן לי את כל הון ביתך לא אגלה. כבודו של אדם שווה כל הון שבעולם. כיון ששמע העשיר עד היכן דברים מגיעים, ביקש סליחת העסקן, והכניס את הרב לחדר פנימי. עתה נפתרה התעלומה... כאן שפך העשיר את ליבו לפני הרב, וגילה לו כי שעתו דחוקה עליו, הוא הולך ויורד מיום ליום, ואינו רואה מאין ימצא מוצא. זה כמה זמן רצה להכנס אל הרב, לשפוך שיחו ולבקש עצה ותושיה, אלא שחושש היה שמא יודע הדבר בין הבריות, בהיות בית הרב פתוח לכל. ברם, עתה שנוכח עד כמה זהיר הרב בשמירת סוד, הריהו מפיל תחינתו לפניו שיעמוד לו בשעת דחקו וימציא לו פדות והצלה... (זהוהו בכבוד חבריכם)

אחד ממקורביו של רבי יצחק אלחנן ספקטור גאב"ד קובנה, מציין את מידת כבוד הבריות שלו: עד כמה כיבד רבינו כל אדם קטן כגדול, לא יוכל אדם שלא שימשו לשער בנפשו. כי היה משים עצמו כשיריים כלפי הזולת. לא ישב לאכול סעודתו אם לא ראה את משרתי ביתו, או את אורחיו אוכלים. אם המשרתים היו עדיין טרודים בעיסוקם, ישב וחיכה להם בסבלנות וכבוד, ולא טעם טרם התיישבו לידו לאכול. (תולדות יצחק, עמוד 14). בה במידה שרבי יצחק אלחנן התרחק מן הכבוד, היה שוקד ומהדר לכבד אחרים. כשהיה מוזמן לעיר או לעיירה אפילו לכמה שעות בלבד, היה מזדוץ להכנס אל המרא דאתרא לבקרו. כשהיו מזמינים אותו לסיום ש"ס או משניות, השתדל תמיד לרומם את כבוד המגיד שיעור והגבאי בעיני הנוכחים. בדרך זו נהג כשהיה שומע דרשתו של מגיד, או תפילתו של חזן. הוא - ראש הגולה, היה מן הראשונים שהיה נחפז וניגש להושיט את ידו החמה ולברכם ב"יישר כוח" לבני. היה רגיל לכנות את כל מכריו בתואר "רבי" ואף שלא בפניהם. היה רק לבעלי בתים הנכבדים, אלא גם לבעלי מלאכות. באי ביתו היו רגילים לשמוע אותו כשהוא אומר: "הזמינו את רבי ישעיהו הסנדלר", "קראו לרבי גרשון העגלון" וכדומה. עוד דבר אופייני ראו ברבי יצחק אלחנן, שלא זו בלבד שלא עלה על דעתו לומר איזה דבר חידוד, או אימרה שנונה על חשבוננו של הזולת, אלא אף לא רצה לשמוע כגון דא מפי אחרים. מפני שכל דבר חידוד קרוב הוא שיהיה מעורב בו פגיעה בכבוד אדם מישראל, וכבודם היה בעיניו יקר, נעלה ונשגב. מעשה ברבי יצחק אלחנן שיצא מביתו בלוויית אחד העסקנים, כדי להתרים נגידי העיר עבור בעל הבית - בן טובים שירד מנכסיו. משום שאותו אדם היה ידוע בעיר ומכובד בין הבריות, גמרו בנייהם להעלים את שמו מן התורמים. תוך כדי הליכתם,

זוידת השבוע

מהי סיבת הפורענויות? (רש"י)

את התשובות יש לשלוח לפקס: 03 558 4485
בין הפותרים נמנה יוגרל (אחת לחודש)

אחד מספריו של מו"ר עטר ראש הישיבה הרב"ר יוסף מוגרבי שליט"א

והייתם לי סגולה

סגולה להצלחה לקרוא בכל יום פרשת וישלח
עד "על כן קרא שם המקום סוכות"
(מין החיד"א ב"כף אחת" סי' כ"ז).
(ישועה והצלחה)

מדברי ראש הישיבה הרב ר' יוסף מוגרבי שליט"א

הצורך הבנים

מה תרצו? בן או כסף?

בעת סיום מסכת פסחים ב"תלמוד תורה" בעיירה קוצמן במדינת רומניה, שהיתה תחת פיקוחו האישי של האדמו"ר ה"מקור ברוך" מסערט-ויז'ניץ, נערכה חגיגת סיום רבתי, בהשתתפות הורי התלמידים וקהל גדול. תופעה מיוחדת היתה אז, כשאחד התלמידים קם ודרש לפני הקהל, וכה היו דבריו (את תוכן הדברים הכין יחד עם ה"מקור ברוך"): בסיום מסכת פסחים עוסקת הגמרא בנושא מצות פדיון הבן, בהביאה סיפור "רבי שמלאי איקלע לפדיון הבן", שם התעוררה שאלה, מי מברך את ברכת "על פדיון הבן" וברכת "שהחינו", הכהן או אבי הבן, ונפסק שם להלכה כי אבי הבן מברך שתיים: "על פדיון הבן" ו"שהחינו". בנוסח פדיון הבן שואל הכהן את אבי הבן: "מאי בעית טפי?", פירוש: מה הינך רוצה יותר - מה הינך מעדיף לקבל מתוך שני הדברים המונחים לפניך, את הבן או את הכסף? כאן יש להבין - המשיך הנער בדבריו: מה פירוש השאלה, וכאילו זכאי אבי הבן לבחור מה שהוא רוצה? האם קיימת בכלל אפשרות שהאב ישאיר את השקלים בכיסו ויתן את הבכור לכהן? הרי התורה הטילה עליו חובת מצוה לפדות את בנו! אך אפשר להגייד כי פירוש השאלה הינו כזה: הכהן, זהו המנהיג הרוחני, אומר לאבי הבן: אומנם זכית שהקב"ה העניק לך בן בכור, כעת באת לקיים מצות פדיונו. עליך לדעת מהי שאיפתך לראות בעתיד מבן זה? באיזה צורה רצונך לגדלו ולחנכו? שאיפתך שהילד הפדוי יהיה "שלך" - שיקיים מצוות ומעשים טובים כמו שקיימו אבותיך? או רצונך בכסף - שמטרת חייו תהיה כסף, ולמטרה זו תכוין את חינוכו? על כך עונה האב: אני רוצה את הבן ברוח הדברים שכיוונת. אמירתו היא מתוך שמחה, ומברך ברכת "שהחינו", שאינה נאמרת כידוע, אלא רק במצב של שמחה. דרשה זאת מצאה חן מאוד בעיני השומעים, וכולם הבינו את מטרתה האמיתית ולמי היא מופנית. ואף אנו נאמר: הגיע הזמן להחליט מי יותר חשוב? אין למהר לענות בלשון הידועה: מה השאלה בכלל? בודאי שבני הוא... אבל, מה אתה עושה בפועל? עם מי אתה נפגש יותר? המעשה הוא הקובע וטוב וכדאי לחשוב על כך.

שלום בית

כל אזור ומעלתו המיוזדת

ביתו של ה"חפץ חיים" זצ"ל שימש כתובת לכל קשה לב ומר נפש. לפניו פתחו סגור ליבם, והיו מתנים את צרתם ומחסורם. ביוצאם ממנו, הרגיש כל אחד שהוקל לו, וכי נעזר בעצה ותושיה, בעידוד או בכסף. בעת הצורך היה עומד לימין נרדפים נגד הקמים עליהם, השלים בין יריבים והשקיט מקטרגים. והכל בדברי ריצוי ושלום ובהצנע לכת. המון מכתבים ופניות אישיות מקרוב ומרחוק מכל קצוי תבל נתקבלו אצלו. כל אחד עם צרור בעיותיו ודאגותיו הפרטיות. ה"חפץ חיים" חדר לתוך תוכה של כל בעיה. לא עבר לסדר יומו עד שהשיב, עשה ופעל למען המצפה לעצתו ועזרתו. פעם בא אליו יהודי אומלל ושפך לפניו את מר ליבו: לפנים היה בעל בית מכובד בעירו, והפך למחוסר לחם. עזרו ידידיו והלוא לו סכום כסף שיתחיל שוב לסחור לבסס עצמו. הוא נסע לוורשה וקנה שם סחורה. בדרך חזרה לביתו ברכבת, התנפלו עליו חיילים פולניים, היכוהו ומרטו זקנו. אך הגיעה הרכבת לתחנה, חטפו החיילים ממנו סחורתו וברחו. הוא נשאר ערטילאי. ה"חפץ חיים" בילה עימו כשעתיים, התאמץ לנחמו ולעודדו. את דבריו תיבל כדרכו בפסוקים, משלים ומאמרי חז"ל, וחזיק את בטחונו בהקב"ה. אף הזמינו להיות אורחו. היות וה"חפץ חיים" היה אז בזיקנה מופלגת, שלח אחר ראשי ישיבתו רבי נפתלי טרופ ורבי משה לנדינסקי, וביקשם שיסובבו בעיירה ויתרימו עבור היהודי. לאחר שנאסף סכום הגון, הושיט לו ה"חפץ חיים" הכסף ואיחל לו שמהיום והלאה ההצלחה תאיר דרכו. מלא עידוד ותקווה עזב הלה את ראדן. פעם אחרת בא אליו יהודי, וסיפר לו על ביתו החולה אנושות. עלה ה"חפץ חיים" זצ"ל לעליית ביתו והחל להעתיר בבכיות עבורה. אלה שעמדו מאחורי הדלת שמעוהו מתחנן: ריבונו של עולם! הרבה פעמים האזנת לתפילתי, אנא הקשב גם עתה... סח תלמידו, רבי יוסף שלמה כהנמן: בחול המועד פסח תרס"ח הגיע לראשונה לביקור בראדן. מיד פנה לבית ה"חפץ חיים" ולא מצאו. הוא ישב והמתין. פתאום שמע קול יללה בוקעת, בכי המבטא כאב נורא. הוא נדהם, והוסבר לו שה"חפץ חיים" מבקש רחמים עבור אישה המקשה בלידתה. מיד אמר לעצמו: כיצד יכולים לעזוב מקום כזה, בו שרוי אדם המסוגל לבכות בכי קורע לבבות על צרת הזולת! ובו במקום גמר אומר ללמוד בראדן ולהסתופף בצילו של ה"חפץ חיים" זצ"ל. ה"חפץ חיים" היה יוצא מן הכלל במאמציו הרבים לעזור לאחרים. גם כל אדם הינו מיוחד וטומן בתוכו תכונות מיוחדות. תפקיד של בן זוגו הוא ללמוד להעריך את יחודיותו. וכאשר כל אחד מאיתנו ילמד את הטוב שבשני, את המעלות הנפלאות, היחודיות שאין לה אח ורע, הרי שנשיג את השלום והנחת.

אברי שיפר

- *הרה"ק רבי ישראל מרז'ין אומר: מה זאת רוח הקודש? מי שיש בו רוח ואינו מטמאו.
 - *הרה"ק רבי אברהם דב מאברץ אומר: צדיק גמור מטבעו אין זו עבודה! עיקר העבודה להפוך חושך לאור.
 - *הרה"ק רבי מנדל מקוצק אומר: "אנכי ה' אלוך" (שמות כב) - אמר הקדוש ברוך הוא למשה: הנני אלוך ועשה עימי כרצונך, כי צדיק גזר והקדוש ברוך הוא מקיים.
 - *הרה"ק רבי משה מרז'ודוב אומר: מי שאינו מתירא מפני רעמים וברקים, מובטח לו שהוא צדיק גמור, או רשע גמור.
- (פתגמים נבחרים)

על כן יאמרו המושלים - משל ונמשל

הועלה לאמבולנס, הובהל לבית החולים, הוכנס למיטה וחובר למוניטור. "אבוי", התמרמר בזעקה, "הכביש יפקק, התנועה תושבת, העיר תחסם!". "שקט!", תבע החולה במיטה הסמוכה. "מה היללות הללו?". "בעלי מנווט את התנועה לירושלים", הסבירה האישה. "הבלים", הפטיר הלה, "בעלך הוא התמהוני שיושב ליד הרמזור! וכי באמת סבור היה שהתנועה מתנוונת על ידו?! והרי הרמזור ניווט את התנועה, וינוטה בלעדיו!". המוניטור של מר געש השתולל. "מה הוא אומר?!", ייבב מר געש. "מה אמר?!". ואך הרעייה המסורה נחלצה להגנה: "איך תוכל לטעון כך על עבודתו המסורה, לשם מה עמל בפרך ארבעים שנה?!... אך הלה סובב אצבעו סביב רקתו ואמר בלא חמלה: "לשם מה! כי אחזו השיגעון, גבירתי, משום כרי?... אתם צוחקים רבותי - היה רבי שלום מתנגן בקולו - אבל מר געש זה הוא אנחנו... גועשים ומתגעשים כל היום, כל החיים. על מה ולמה? להביא פרנסה, להרוויח עוד ועוד, להדביק את יוקר המחיה. ומשום כך אין לנו פנאי, לא לתפילה בנחת ובכוונה, לא לשיעור תורה, לא ללימוד עם הילדים ולמעקב אחר התנהגותם, לא לשיחת נפש והדרכה, משום שגדול העול על צוארנו וכבדה האחריות על שכמנו, חייבים אנו להביא פרנסה... אמת ויציב, אין זה דומה לחלוטין לאותו מר געש, משום שמוטלת עלינו חובת ההשתדלות. אבל הרי "מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה עד ראש השנה, וידועים דברי הרמב"ן ז"ל כי "הגזירה אמת, והחריצות שקר". ומדוע לא נלמד מפרשת ירדת המן: "וילקטו המרבה והממעט, וימודו בעומר - ולא העדיף המרבה, והממעט לא החסיר, איש לפי אוכלו לקטו". וכי סבורים אנו שהבורא יתברך יענישנו וימעט מזונותיו אם נוסף שיעור תורה, אם נתפלל ביתר מתניות, ואם נקדיש יותר תשומת לב לחינוך ילדינו!...

(מעין השבוע)

המכירים אתם את סיפורו של געש? המגיד הירושלמי, הגאון הצדיק **רבי שלום שבדון זצ"ל**, סח אודות מסירותו המופלאה של מר געש, מוסר העבודה הנעלה שלו. עם שחר מופיע היה במקום עבודתו - קיץ וחורף, בסופה ובשרב. נושא עימו כיסא מתקפל ומטריה, בקיץ הפכה לשמשיה. מציב היה את הכיסא למרגלות הרמזור, על אי התנועה בואכה ירושלים. מפקח היה על התנועה לבירה, שתזרום כסידרה. כשהאור ירוק, סימן במטרייתו לנהגים לנסוע, להתקדם, לא לעכב את השיירה. כשהתחלף לצהוב נושא היה את המטריה מעלה, לאות אזהרה, וכשהבליח האור האדום, פשט ידו ועצר במטהו את התנועה! והנהגים צייתנים היו, נשמעו להוראותיו בלי עירעור. כל עוד חסמה המטריה את דרכם, לא העז איש לנסוע! בזו אחר זו נעצרו המכוניות, ששיירה ארוכה ארוכה, מכבדים את הצו. אבל, אך התחלף האור לירוק - והמחסום הורם. מר געש ציוה: "סע" - והכל החלו לנוע, ממחרים להשמע להוראה, משתדלים לעבור את הצומת בטרם יניף מר געש את המטריה בהבהוב הצהוב! ומר געש אינו יודע מנוח, מהפציע השחר עמל בפרך וניווט את התנועה הסואנת, ברגש אחריות מעורר הערצה. לא הרשה לעצמו הפוגה, לא ידע רגע מנוחה. הן כבדה המטלה המוטלת על כתפיו, לדאוג שהתנועה תזרום כסידרה אל הבירה! רק באישון לילה, בגבור עליו הרעב והתשישות, מקפל היה את הכיסא ושב לביתו. מזווח לרעייתו שהיום עבר בשלום. לא היו פקקים. העיר ניצלה מקטסטרופה. ומרת געש המתפעמת, הגישה לו את ארוחתו בעיניים מעריצות: אח, אילו היו הרשויות יודעות להעריך את תרומתו! אבל, השנים עשו את שלהן, הגיטל נתן את אותו, גם המתח, החרדה והאחריות הכבדה חרלו את רישומו, ומר געש לקה בליבו. אחזו שבו. רעייתו הזעיקה את הרופא שקבע נחרצות: יש להזעיק אמבולנס ולהביאו לבית החולים, כל רגע יקר! "לא, איני יכול", נאנק מר געש, "התנועה, מה היא עליה?!". מחאותיו נפלו על אוזניים ערלות. הוא

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

- ✓ יש דברים שהם אסורים בשבת, אפילו שלא דומים למלאכה ואינם מביאים לידי מלאכה, ונאסרו מפני שנאמר: "וכבדתו מעשות דרכיך ממצוא חפצך ודבר דבר", ודרשו רבותינו: שלא יהא דיבורך של שבת כדיבורך של חול. ולכן אסור לומר דבר פלוני אעשה למחר או סחורה פלונית אקנה למחר, ואפילו בשיחת דברים בטלים שאין בהם זכר לעשיית מלאכה וגם אין בהם דברי גנאי וקלות ראש - אסור להרבות, שאם יש בהם זכר לעשיית מלאכה או דברי גנאי וקלות ראש, אסור אפילו מעט.
- ✓ המבקר את חברו בשבת, לא יאמר לו כדרך שאומר בחול "בוקר טוב", אל יאמר לו "שבת שלום" כדי לקיים "זכור את יום השבת לקדשו".
- ✓ אסור לשכור פועלים ולא לומר לגוי לשכור לו פועלים. וכן אסור לדבר עם שותפו מה ימכור למחר או מה יקנה, אין יבנה בית זה וכיוצא בזה, ולא דוקא לשותפו אסור אלא לכל אדם, ואפילו בינו לבין עצמו אסור. אסור לומר לחבירו בכך וכך קניתי חפץ זה, אם יודע שחבירו מעוניין לקנות חפץ כזה, אבל אם אין צורך לחבירו בידעה זו, הרי זה סיפור דברים ומותר מצד הדין. ולכן מותר לומר לחבירו כך וכך הוצאתי בחתונה, וכך וכך הוצאתי בבנין וכיוצא בזה.
- ✓ אסור לקרוא בשבת בשטרי חובות וחשבונות, ומסמכים אחרים הקשורים לעסקין, ואפילו לעיין בהם בלי קריאה - אסור. ואסור ללמוד בשבת זולת בדברי תורה, ואפילו בספרי חוכמות - אסור.
- ✓ אסור לקרוא מכתבים ואגרות שלום אם יודע כבר מה כתוב בהם, ואפילו לעיין בהם בלי קריאה - אסור. אבל אם הגיעו לידו בשבת ועדיין לא קראם, מותר לעיין בהם מבלי להוציא בשפתיו, כיון שיתכן שנכתב בהם דבר שיש בו צורך היום או צורך הגוף. ואם האגרת סגורה ואומר לגוי "איני יכול לקרואה כל זמן שאינה פתוחה", והגוי יבין לפתוח אותה, אבל לא יאמר לו בפירוש לפתוח.
- ✓ מליצות ומושלים של שיחת חולין ודברי חשק, וכן ספרי מלחמות, אסור לקרוא בהם בשבת, ואף בחול אסור משום מושב ליציים. ודברי חשק (כגון רומנים) יש איסור נוסף שמגרה את יצר הרע, ויש איסור נוסף שמגרה בעצמו את יצר הרע, ומי שחברם או העתיקם וכל שכן המדפיסים מחטיא את הרבים. וכן מוכרי ספרים הממציאים אותם לקונים לקרוא בהם - הרי הם בכלל זה וספרים אלו אסורים בטילטול.
- ✓ אף על פי שיש אומרים שמעיקר הדין מותר לקרוא את החדשות שיש בעיתון (מדובר בעיתון חרדי, שאם לא כן אפילו בחול אסור לקרואו), מכל מקום ראוי לכל ירא שמים להמנע מכך, כיון שנגרם מכך ביטול תורה, ויש לנצל את יום השבת ללימוד תורה. וכן פעמים רבות הקריאה גורמת צער רב מאסונות וידעיות מצערות שבעיתון, ובשבת אסור להצטער. וכל זה הוא רק לגבי החדשות שבעיתון, אבל לקרוא או אפילו לעיין במודעות המסחריות שבעיתון ובענייניי מקח וממכר המתפרסמים שם - אסור לכל הדעות. ולכן יש להמנע מלפרסם מודעות מסוג זה בשבועונים של פרשת השבוע וכיוצא בזה.
- ✓ אסור לקרוא בשבת כתב שחתת תמונות וציורים בשבת. גזירה שמא יקרא בשטרי הדיוטות. ומכל מקום תמונות רבנים שמחלקים לילדים בשבתות אחרי אמירת תהילים, יש להתיר בפשיטות לקרוא בהם, ואין צורך להחמיר מלהדפיס את שם הרב מאחורי התמונה.
- ✓ כותל או וילון שיש בו צורות חיות משונות או דיוקנאות, של בני אדם של מעשים כגון מלחמות דוד וגוליית, וכותבים זו צורת פלוני זה דיוקן פלוני - אסור לקרוא בשבת, גזירה שמא יקרא בשטרי הדיוטות. ומכל מקום מותר להסתכל בשבת בתמונות וציורים לפרשת השבוע שמחלקים בתלמודי תורה ללמד את הילדים, כיון שהוא דרך לימוד לחבב על הילדים ולהמחיש להם את פרשת השבוע.

(השבת והלכותיה)